

**MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
ACADEMIA DE POLIȚIE „Alexandru Ioan Cuza”
ȘCOALA DOCTORALĂ
„Ordine publică și siguranță națională”**

**Doctorand
BERECHET BOGDAN ALEXANDRU**

**TEZĂ DE DOCTORAT
REZUMAT**

**Tema:
MANAGEMENTUL PREVENIRII ȘI
COMBATERII TRAFICULUI DE MINORI –
ABORDARE INTEGRATĂ**

**CONDUCĂTOR DE DOCTORAT:
PROF.UNIV.DR.
ROBERT MORAR**

**BUCUREȘTI
2016**

CUPRINS

LISTĂ DE ABREVIERI

INTRODUCERE

STADIUL CUNOAȘTERII TEMEI

CAPITOLUL I

CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND
TRAFICUL DE MINORI

- 1.1. Noțiuni introductive privind traficul de minori
- 1.2. Precizări terminologice și delimitări conceptuale
- 1.3. Cauze și factori care favorizează traficul de minori
- 1.4. Dimensiunea internațională și europeană a traficului de minori
- 1.5. Diagnoza traficului de minori în România
- 1.6. Considerații parțiale

CAPITOLUL II

ASPECTE CRIMINOLOGICE PRIVIND
TRAFICUL DE MINORI

- 2.1. Etapele infracționale ale traficului de minori
- 2.2. Tipologiile de exploatare a minorilor traficați
- 2.3. Profilul victimei și al traficantului
- 2.4. Concluzii parțiale

CAPITOLUL III
SISTEMUL LEGISLATIV ȘI
INSTITUȚIONAL ÎN DOMENIUL
PREVENIRII ȘI COMBATERII TRAFICULUI
DE MINORI

3.1. Analiza sintetică a cadrului legal în
materie

3.1.1. Cadrul convențional internațional

3.1.2. Sistemul legislativ european

*3.1.3. Legislația internă în domeniul
prevenirii și combaterii traficului de minori*

3.2. Principalele instituții implicate în lupta
împotriva traficului de minori

3.2.1. La nivel internațional și european

3.2.2. La nivel național

3.3. Concluzii parțiale

CAPITOLUL IV
INVESTIGAREA JUDICIARĂ A
INFRAȚIUNILOR DE TRAFIC DE MINORI

4.1. Bune practici în activitatea investigativă a
agențiilor naționale de aplicare a legii

4.2. Cooperarea judiciară internațională în
contextul investigării traficului de minori

4.3. Analiza SWOT

4.4. Concluzii parțiale

CAPITOLUL V
CERCETARE EMPIRICĂ PRIVIND
TRAFICUL DE MINORI ÎN ZONELE CU RISC
RIDICAT DE VICTIMIZARE

5.1. Obiectivele cercetării

- 5.2. Premisele cercetării
- 5.3. Lotul de subiecți supus cercetării
- 5.4. Metode și tehnici
- 5.5. Analiza datelor prelucrate și interpretarea rezultatelor
- 5.6. Concluziile cercetării empirice

CAPITOLUL VI CONCLUZII FINALE ȘI PROPUNERI

- 6.1. Concluzii finale
- 6.2. Propuneri și recomandări

BIBLIOGRAFIE

INTRODUCERE

Motto: „Important în viață este să nu te lași târât, un lucru atrage după sine un altul și apoi nu mai știi unde ajungi” (André Gide).

Traficul de persoane prin toate formele sale de manifestare, printre care amintim în principal exploatarea sexuală, munca forțată, obligarea la cerșetorie sau la comiterea de infracțiuni, continuă să fie unul dintre fenomenele sociale cu o întindere globală care aduce extrem de multe prejudicii morale, psihice și fizice atât victimelor sale, familiilor acestora, cât și societății în general.

Cumpărarea, vânzarea și exploatarea persoanelor (inclusiv a minorilor) în contextul traficului ilegal de ființe umane constituie un fenomen deosebit de periculos, adesea etichetat ca formă modernă a sclaviei. Din nefericire, atâta timp cât va exista o cerere pentru servicii sexuale sau pentru forță de muncă ieftină, va exista și oferta pe „piața neagră” a traficantilor de ființe umane.

Perceput din perspectivă juridică, fenomenul traficului de persoane constituie o problemă privitoare la nerespectarea unor drepturi și libertăți. În prezența acestor încălcări nejustificate, victimele traficului devin vulnerabile și dependente de

exploatatori. Vulnerabilitatea este cu atât mai acutizată atunci când ne raportăm la victimele copii, ființe imature din punct de vedere psiho-fizic. Afirmăm cu tărie faptul că perioada copilăriei trebuie să fie dedicată procesului de creștere și educație normală, în familie și în societate, și nu implicării ori expunerii minorilor la forme de abuz sexual, exploatare prin muncă, cerșetorie, pornografie infantilă, comitere de infracțiuni etc.

La nivel mondial, statisticile referitoare la numărul minorilor traficați variază în funcție de diferite variabile, precum victime incluse în sistemul de asistență și protecție, victime ce depun sesizare în cadrul unui dosar penal ori care sunt identificate și recuperate din procesul de trafic. Acestor aspecte li se adaugă și dificultatea procedurilor de identificare a victimelor traficului, precum și reticența pe care victimele o manifestă uneori în a sesiza/informa autoritățile cu privire la experiențele prin care au trecut, de teama repercusiunilor, stigmatizării, revictimizării etc.

Recent, Comisia Europeană a adoptat primul raport privind progresele înregistrate în lupta împotriva traficului de persoane. În cuprinsul documentului au fost identificate atât tendințele și provocările în materie, cât și necesitatea intensificării și eficientizării luptei împotriva traficului de persoane. O constatare esențială a acestui raport o reprezintă și **creșterea numărului de minori victime ale traficului de persoane, din totalul victimelor înregistrate la nivel european, 15% fiind minori.**

Fenomenul devine și mai îngrijorător când rețelele de traficanți exploatează victimele fără să țină cont de vârsta acestora. De cele mai multe ori traficanții consideră mai importantă perspectiva câștigurilor financiare rezultate din exploatarea minorilor decât consecințele sociale, morale sau medicale.

Exploatarea și abuzurile suferite de minorii traficați reprezintă o gravă încălcare a drepturilor și libertăților umane pe care aceștia le au. Mulți minori suferă abuzuri emoționale, sexuale și fizice fiind exploatați atât de proprii traficanți, cât și de clienți. Minorii traficați pot fi supuși frecvent bătăii, violului și torturii în mod intenționat de către așa-numiții lor „stăpâni”, cu un singur scop – de a obține profit. Libertatea lor de mișcare este de cele mai multe ori sever restricționată și multe victime minore sunt amenințate cu pedepse fizice dacă nu produc destui bani sau dacă nu predau câștigurile realizate către cei care îi și controlează. În multe cazuri, minorii dezvoltă relații de dependență emoțională cu traficanții lor.

Principala ipoteză de lucru a tezei – ideea pivot – este cea potrivit căreia abordarea integrată a fenomenului traficului de minori poate conduce la eficientizarea activităților de prevenire și combatere. În opinia noastră, abordarea integrată presupune derularea de activități și acțiuni concertate atât pe segmentul reducerii cererii, dar și al ofertei, prin luarea de măsuri ferme atât privind combaterea prin măsuri penale a activității infracționale a traficanților, dar și prin

adoptarea și implementarea celor mai eficiente metode de asistență și protecție a victimelor. În egală măsură, eficientizarea activităților de prevenire a traficului de minori poate conduce la limitarea sau reducerea numărului de minori expuși la situațiile de trafic.

La momentul alegerii acestei teme de cercetare împreună cu conducătorul de doctorat, am fost motivat de dorința de a cerceta un domeniu extrem de sensibil de acțiune a criminalității organizate, împotriva căruia am fost implicat ca practician (ofițer operativ în cadrul structurilor specializate ale Poliției Române), în „linia întâi” de luptă împotriva traficului de persoane, dar și ulterior din perspectiva coordonării la nivel național a întregii activități de prevenire a traficului (prin prisma poziției de director adjunct al Agenției Naționale împotriva Traficului de Persoane, pe care am ocupat-o timp de un an de zile). Acest domeniu de expertiză, în care mi-am desfășurat activitatea pentru o perioadă de aproximativ 10 ani, mi-a conferit posibilitatea să mă dezvolt profesional în materia investigării judiciare a unei forme extrem de dinamice și conspirative a criminalității organizate, dar și să descopăr latura umană și morală a activității de poliție, prin posibilitatea de asistență și suport a unor categorii extrem de vulnerabile de persoane – victimele traficului de ființe umane. Fiecare caz soluționat prin identificarea traficantilor și extragerea victimelor din procesul de trafic a constituit sub o formă sau alta, pe lângă redobândirea dreptului la libertate a victimei, și redarea speranței la o viață

normală – fără abuzuri, violențe, amenințări, șantaj etc. Aceste aspecte m-au determinat să mă implic și în privința inițierii și dezvoltării unei cercetări științifice în acest domeniu, la nivelul studiilor doctorale.

Având în vedere cele expuse anterior, relevăm faptul că principalele **direcții de cercetare ale tezei** sunt următoarele:

- ✓ Delimitarea aspectelor de ordin conceptual și etiologic ale traficului de minori, precum și diagnoza fenomenului,
- ✓ Realizarea unei analize criminologice privind etapele și formele de manifestare ale acestei categorii de infracțiuni, precum și conturarea unui profil orientativ al victimei și autorului,
- ✓ Studiul și analiza principalelor reglementări juridice și descrierea locului și rolului actorilor instituționali implicați în prevenirea și combaterea fenomenului la nivel internațional, european și național,
- ✓ Analiza sistemului investigativ și de cooperare inter-agenții,
- ✓ Realizarea unei cercetări empirice privind traficul de minori în zonele cu risc ridicat de victimizare.

Cunoașterea și analiza fenomenului supus studiului doctoral s-a realizat prin intermediul **metodelor și tehnicilor de cercetare științifică**, după cum urmează:

a) *analiza documentară*, având drept scop studiul unor lucrări de specialitate și al legislației incidente în domeniul traficului de minori,

b) *analiza SWOT*, ce a condus la identificarea punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor privind activitatea agențiilor de aplicare a legii în domeniul investigației și cooperării judiciare,

c) *metoda logică, cea comparativă, istorică și sociologică*, acestea contribuind în egală măsură la facilitarea cunoașterii științifice a problematicii supusă cercetării,

d) *cercetarea empirică pe baza unui chestionar* a cărui aplicare în rândul practicienilor a condus la aprofundarea înțelegerii fenomenului traficului de minori, precum și la identificarea aspectelor legale, practice și operaționale în investigarea cazurilor de trafic.

e) *studiul de caz*, derulat pe baza analizei cazuisticii judiciare în materia traficului de minori cu care se confruntă agențiile de aplicare a legii.

Prin aplicarea metodologiei cercetării științifice sub îndrumarea conducătorului de doctorat, mi-am propus să fac față unei noi provocări – cunoașterea atât spontană, cât și empirică, printr-o abordare integrată, a unei problematici cu care am luat contact din primii ani ai carierei de ofițer de poliție judiciară – TRAFICUL DE PERSOANE ȘI TRAFICUL DE MINORI.

În contextul existenței și a altor lucrări de specialitate publicate anterior în domeniul traficului de persoane și minori, din perspective

interdisciplinare, suntem de părere că prezenta teză deschide noi direcții de cercetare atât în plan teoretic, dar și practic, încercând să ofere mediului profesional al cercetătorilor și practicienilor antitrafic o viziune integrată a abordării prevenirii și combaterii traficului de minori.

STADIUL CUNOAȘTERII TEMEI

Dacă la începutul anilor 1990, analizele și dezbaterile privitoare la trafic erau axate în special asupra traficului în scopul exploatării sexuale, ultima perioadă de timp a scos la iveală și forme severe ale traficului în scopul exploatării prin muncă, cerșetoriei, pornografiei etc., ceea ce a condus la recalibrarea eforturilor de prevenire și combatere, dar și de cunoaștere în materie de studiu și cercetare științifică. Cu toate acestea, exploatarea sexuală rămâne principala formă de exploatare a victimelor traficului de persoane, majoritatea acestora din urmă fiind femeile și copiii. Totuși, precizăm de la început că în practica judiciară sunt frecvente situațiile de exploatare multiplă, atât din sfera exploatării sexuale, prin muncă, prostituției și pornografiei infantile, cerșetoriei etc. Multe dintre formele de exploatare rămân adesea invizibile sau nesesizate, ceea ce face și mai dificilă activitatea de cunoaștere a fenomenului. Inexistența unor instrumente unitare și universal acceptate de măsurare a nivelului traficului determină o insuficientă cunoaștere a dimensiunii și dinamicii fenomenului, precum și o repartizare necalibrată a resurselor necesare în vederea prevenirii și combaterii.

Interesul cunoașterii formelor de exploatare umană, sub toate formele sale de manifestare, a făcut obiectul preocupărilor diferiților autori și cercetători din zona științelor juridice, sociologice, psihologice,

istorice etc. încă de la momentul proliferării primelor forme de sclavie.

În cuprinsul raportului său din anul 2013 privind criminalitatea gravă și organizată, Europol recomandă atât statelor membre, cât și instituțiilor europene, concentrarea atenției asupra unor amenințări prioritare, printre care și traficul de persoane, considerat a fi o EURO-INFRAȚIUNE.

În ultimul deceniu, atât la nivel internațional, european cât și național, instituții și structuri din zona guvernamentală și neguvernamentală și-au dedicat activitatea procesului de prevenire și combatere a fenomenului, inclusiv prin componenta studiilor empirice. Acestea au căutat să identifice aspecte considerate ca fiind esențiale în cunoașterea fenomenului, precum incidența sa, factorii care conduc la apariția și dezvoltarea traficului, tipologii infracționale, precum și identificarea celor mai bune practici în privința prevenirii și combaterii traficului de minori. La nivel internațional, au fost create structuri și instituții specializate în privința sprijinirii agențiilor naționale implicate în prevenirea și combaterea fenomenului. Ultimii ani au fost dedicați creării și operaționalizării unor instrumente eficiente de monitorizare a implementării convențiilor și actelor juridice comunitare, de genul coordonatorului antitrafic, precum și analizei fenomenului din perspectiva noilor provocări, respectiv reducerea cererii și reducerea ofertei de trafic, abordarea din perspectiva drepturilor omului, a nediscriminării și egalității de gen, impactul noilor tehnologii asupra procesului de recrutare și conexiunile criminalității

informatice cu traficul de persoane, locul și rolul tehnicilor speciale de investigații în lupta antitrafic, consolidarea parteneriatului dintre instituțiile guvernamentale și ONG-uri etc.

În aceeași ordine a ideilor, statele lumii și-au orientat atenția asupra fenomenului traficului de persoane printr-o intervenție la nivel legislativ, instituțional și procedural, menită să asigure prevenirea și combaterea fenomenului. Cu toate acestea, ultimele date ale Comisiei Europene arată că, cel puțin la nivelul statelor membre ale UE, încă mai este mult de realizat în privința atingerii unor ținte precise legate pe de o parte de prevenirea generală, identificarea, asistența și protecția victimelor, dar și combaterea prin măsuri de drept penal substanțial și drept procedural pe de altă parte. De asemenea, cooperarea inter-agenții la nivel internațional, european și național poate și trebuie să fie ajustată prin găsirea celor mai eficiente canale de cooperare și schimb de date și informații, menite să asigure eficientizarea activităților de prevenire și combatere.

Din studiile realizate în ultimii ani, s-a ajuns la concluzia că există o limită a cunoștințelor privind noile tendințe ale fenomenului traficului de minori în România, în mod special, al traficului în interiorul granițelor, cu precădere după ce, în anul 2007, România a devenit stat membru UE, cu drepturi depline.

Rapiditatea cu care s-a extins fenomenul traficului de minori a impus, la nivelul autorităților, o abordare integrată, multidisciplinară, care să atingă

în egală măsură prevenirea și combaterea traficului, protecția și asistența acordată victimelor, precum și evaluarea politicilor publice în domeniu, astfel încât să se contureze un parteneriat viabil și activ inter-agenții.

CONȚINUTUL TEZEI

Primul capitol al tezei este alcătuit din elementele de ordin general privind traficul de minori, prin prezentarea cadrului evolutiv al fenomenului, detalierea unor elemente terminologice și delimitarea traficului de minori în raport cu alte manifestări infracționale conexe, analiza cauzelor și factorilor care favorizează traficul de minori. În cuprinsul a două secțiuni distincte sunt abordate dimensiunile fenomenului la nivel internațional, european și național. Forma predominantă a traficului rămâne, așa cum s-a menționat în acest prim capitol, exploatarea sexuală, urmată de o creștere constantă a traficului în scopul exploatării prin muncă. Provocările cărora statele membre ale UE trebuie să le facă față în anii ce vor urma sunt reprezentate în principal de legăturile strânse dintre trafic și criminalitate organizată, trendul acestor infracțiuni în contextul migrației și azilului, problematica minorilor neînsoțiți, și nu în ultimul rând utilizarea noilor tehnologii și a Internet-ului în recrutarea online a victimelor traficului.

Capitolul al doilea constituie un studiu criminologic complex privind traficul de minori. În cuprinsul capitolului sunt analizate etapele infracționale ale traficului de minori, tipologiile de exploatare a minorilor traficați, profilul victimei și al traficantului. Cunoașterea profilului victimei poate contribui la orientarea și dedicarea activităților

preventive către grupurile vulnerabile și cu grad ridicat de victimizare, în timp ce cunoașterea profilului traficantului și a indicatorilor de trafic facilitează anticiparea activităților infracționale, cunoașterea modurilor de operare specializate, înțelegerea modului de cooperare dintre membrii grupării de traficanți, consolidarea operațiunilor proactive dar și reactive în contextul luptei antitrafic. Așa cum s-a subliniat în cuprinsul acestui capitol, există noi forme de asociere infracțională a grupărilor, bazate pe criteriile etnice, familiale sau de clan, ce au drept scop creșterea gradului de conspirativitate a activităților infracționale, ceea ce se repercutează asupra acțiunii agențiilor de aplicare a legii, care se văd nevoite să apeleze la noi metode și tehnici de probare și documentare a traficului de minori.

În cuprinsul celui de-al treilea capitol, este prezentat pe larg sistemul legislativ și instituțional în domeniul prevenirii și combaterii traficului de minori. În context, sunt descrise cadrul convențional internațional, sistemul legislativ european și legislația internă în materie. În mod distinct, au fost analizate competențele principalelor instituții implicate la nivel internațional, european și național în lupta împotriva traficului de minori. Cadrul juridic internațional și european în materia traficului a cunoscut progrese semnificative, în acord cu noile evoluții infracționale, fiind în măsură să asigure baza activității instituțiilor guvernamentale și ONG-urilor implicate în prevenirea și combaterea traficului. Principalele documente juridice internaționale au

fost adoptate la nivelul ONU, UE și Consiliului Europei, fiind asigurată și procedura de monitorizare a implementării dispozițiilor acestora în dreptul național.

Cel de-al patrulea capitol al tezei reprezintă un demers științific de analiză atât a bunelor practici în activitatea investigativă a agențiilor de aplicare a legii, cât și a instrumentelor cooperării judiciare internaționale. Caracterul conspirativ, organizat și transfrontalier al infracțiunilor de trafic de minori a condus la nevoia unei reacții rapide și conjugate din partea agențiilor de aplicare a legii aflate pe rutele de traficare și exploatare a victimelor. În practică, există suficiente obstacole și dificultăți la nivel investigativ și de cooperare judiciară, ce împiedică activitatea agențiilor de aplicare a legii, favorizând în același timp indirect activitatea infracțională a traficantilor. În vederea identificării celor mai bune practici și a eficientizării activităților de investigare și cooperare judiciară în contextul luptei antitrafic, a fost realizată o analiză SWOT bazată pe cercetarea documentară și empirică, dar și pe baza propriilor observații și constatări ale autorului tezei. Valorificarea rezultatelor acestei analize poate conduce pe de o parte la utilizarea mai eficientă a punctelor tari în scopul consolidării și maximizării oportunităților existente, precum și la reducerea punctelor slabe pentru a preveni expunerea directă în fața noilor amenințări în domeniul traficului de minori.

În cadrul ultimului capitol al tezei, sunt descrise rezultatele cercetării empirice privind traficul de minori în zonele cu risc ridicat de

victimizare. Scopul cercetării este acela de a aprofunda înțelegerea fenomenului traficului de minori, de a identifica aspectele legale, practice și operaționale în investigarea cazurilor de trafic. Demersurile întreprinse în cadrul acestei cercetări au drept scop sprijinirea tuturor actorilor instituționali implicați: polițiști specializați în combaterea traficului de persoane, judecători, procurori, lucrători ANITP dar și asistenți sociali, cadre didactice, reprezentanți ai autorităților locale, în creșterea gradului de înțelegere a fenomenului traficului de minori în România și în îmbunătățirea măsurilor de prevenire și combatere a acestui fenomen. Perioada supusă cercetării este 2013-2015, iar activitatea reprezintă o cercetare calitativă a prevenirii și combaterii traficului cu minori, respectiv *eficientizarea modalităților de combatere și investigare a cazurilor de trafic de minori*. Pentru sondarea opiniei reprezentanților instituțiilor implicate în prevenirea și combaterea traficului de minori a fost folosită *tehnica chestionarului*, instrument de cercetare constând dintr-o serie de întrebări, pentru a aduna cât mai multe informații de la actorii implicați. Modurile de administrare a chestionarului au fost următoarele: tehnica față în față, aplicarea chestionarului telefonic, administrarea chestionarului pe suport de hârtie și transmiterea întrebărilor prin intermediul poștei electronice.

CONCLUZII FINALE ȘI PROPUNERI

Concluzii finale

Traficul de persoane în general și de minori în special, se numără printre formele de criminalitate cu o dinamică fără precedent, fiind comise la nivel transfrontalier și motivate de o cerere permanentă de servicii ieftine în statele de destinație a traficului, inclusiv dezvoltarea industriei sexuale și cererea de forță de muncă ieftină.

Infrațiunile din această gamă, denumite EUROINFRAȚIUNI, se situează pe lista de priorități ale UE pentru perioada 2014-2017. Abordările strategice din ultimii ani la nivel internațional și european percep traficul de persoane ca o amenințare majoră la adresa drepturilor omului.

În prezent, minorii sunt traficați și exploatați în contexte și forme diferite. Ultimii ani au confirmat faptul că exploatarea sexuală este principala formă de exploatare a victimelor traficului, urmată de exploatarea prin muncă, traficul în scop de cerșetorie, pentru comiterea de infrațiuni, căsătoriile forțate, prelevarea de organe și traficul în contextul adopțiilor ilegale. Pe lângă acestea, există și unele activități infracționale conexe traficului, precum exploatarea copiilor în mediul online și pornografia infantilă. Minorii constituie cea mai vulnerabilă categorie de victime,

provenind cel mai frecvent din rândul familiilor problemă, celor cu carențe educative, expuse la sărăcie, abuzuri sau violențe. Sistemul facil de recrutare a victimelor minori, recrutarea online, criza migrației și problematica minorilor neînsoțiți constituie elemente ce întrețin activitățile infracționale din zona traficului de minori. Promisiunea unei vieți mai bune și înșelarea victimei/familiei acesteia sunt omniprezente la începutul istoricului de trafic. Sărăcia, corupția, discriminarea și marginalizarea socială sunt probleme sociale ce întrețin fenomenul traficului de minori.

Țara noastră rămâne în continuare în principal țară sursă a traficului, noile provocări în materia grupărilor infracționale ce acționează în acest domeniu fiind reprezentate de constituirea unor grupuri infracționale în cadrul unor familii, clanuri, nu neapărat specifice criminalității organizate. Cercetarea derulată a condus la stabilirea existenței mai multor forme de trafic de minori, respectiv trafic intern, trafic transfrontalier, trafic comis de grupări de crimă organizată și trafic nelegat de crima organizată.

În urma cercetării realizate, au fost identificați o serie de actori instituționali implicați în prevenirea și combaterea traficului de minori, fiind necesară colaborarea acestora într-un mod mai integrat și cuprinzător, în scopul evitării suprapunerii de competențe, sarcini etc. Acest mod de abordare poate conduce în opinia noastră la eficientizarea activităților de prevenire și

combatere, evitarea retrafficării victimelor, consolidarea sistemului de servicii de asistență și protecție. În contextul special al traficului de minori, este necesară punerea în aplicare a reglementărilor existente prin plasarea în centrul tuturor politicilor și strategiilor a victimei minore, prin luarea în considerare a gradului ridicat de vulnerabilitate, evitarea revictimizării și respectarea principiului interesului superior al copilului. Identificarea cauzelor și factorilor de risc ce stau la baza traficului de minori constituie un aspect esențial al politicilor antitrafic.

Crearea de mecanisme de monitorizare a traficului la nivel european și național, incriminarea utilizării serviciilor prestate de victimele traficului, adoptarea unor politici și strategii de reducere a cererii și ofertei de trafic, garantarea egalității de gen în implementarea măsurilor antitrafic constituie realizări semnificative ale ultimilor ani. Aceste măsuri sunt implementate la nivel național în sistem de parteneriat public-privat, ONG-urile având un rol important în privința programelor de prevenire, sprijinului direct acordat victimelor, programelor de reintegrare a victimelor și cooperării cu instituțiile guvernamentale.

În opinia noastră, abordarea integrată a traficului de minori presupune conjugarea eforturilor tuturor statelor aflate pe rutele de trafic și a agențiilor specializate în lupta antitrafic, atât pe segmentul reducerii cererii, dar și al ofertei de trafic.

Propuneri și recomandări

Cercetarea empirică desfășurată pe parcursul studiilor doctorale a condus la identificarea unor propuneri și recomandări concrete ale practicienilor implicați în prevenirea și combaterea traficului de minori, menite să asigure eficientizarea activității instituțiilor în acest domeniu. Traficul de minori este o problemă globală ce necesită o reacție integrată a instituțiilor guvernamentale și neguvernamentale implicate în lupta antitrafic.

Propunerile și recomandările vizează perfecționarea sistemului legislativ, procedural, instituțional și privind cooperarea inter-agenții, prin abordarea integrată a fenomenului, acestea fiind detaliate în cele ce urmează.

a) Propuneri privind perfecționarea cadrului legislativ.

- adoptarea unui regim sancționator mai sever privind infracțiunile de trafic de minori, ca principală măsură de descurajare a implicării în astfel de activități infracționale;

- consolidarea atribuțiilor instituțiilor de protecție a copilului ca autoritate decizională;

- modificarea cadrului juridic național, prin incriminarea distinctă a infracțiunii de „vânzare a minorilor”;

- incriminarea penală a faptei de obligare la săvârșirea de infracțiuni ori prin executarea/prestarea de către minori a unor munci cu încălcarea normelor

legale de muncă privind condițiile de muncă, sănătate etc.;

- consolidarea cadrului legal privind recompensarea financiară a victimelor traficului, precum și în privința acordării victimelor de compensații financiare de la stat;

- reglementarea acordării de ajutoare financiare familiilor din care provin victimele minore pentru reintegrarea în societate;

- armonizarea instrumentelor de investigare ale statelor membre, în special în privința metodelor speciale de supraveghere sau cercetare, existând la nivel european diferențe semnificative privind posibilitatea utilizării acestora în cauzele de trafic;

- promovarea acordurilor bilaterale, trilaterale și multilaterale de cooperare judiciară și polițienească între statele membre și țările terțe de origine, tranzit și de destinație a victimelor;

- consolidarea acordurilor (procoloalelor) existente și încheierea de noi astfel de instrumente de cooperare cu alți actori-cheie din mediul public și privat, ONG-uri etc. privind prevenirea și combaterea traficului de minori, în vederea creșterii gradului de conștientizare și cunoaștere a acestui fenomen.

b) *Propuneri privind perfecționarea cadrului procedural.*

- modificarea normelor procedurale în scopul judecării în regim de urgență și printr-o procedură

rapidă a cauzelor cu minori victime ale traficului, pentru a evita retrăirea momentelor exploatării;

- asigurarea cadrului legislativ pentru audierea victimelor, persoanelor suspecte prin mijloace tehnice, audierea la distanță;

- exploatarea și interconectarea bazelor de date administrate de Ministerul Afacerilor Interne și alte instituții implicate în prevenirea traficului de minori, protecția copilului;

- instituirea de săli de așteptare speciale în cazul judecării cauzelor de trafic de minori;

- redactarea unui Manual de bune practici destinat practicienilor din cadrul organelor judiciare (procurori, judecători și polițiști) menit să asigure descrierea pașilor concreți în investigarea infracțiunilor de trafic de minori, modul de abordare a victimelor, audierea suspectilor, punerea în aplicare a metodelor speciale de supraveghere sau cercetare, judecarea acestor cauze;

- audierea victimelor și martorilor în absența inculpaților;

- audierea separată a persoanelor implicate în procesul penal în fața instanței;

- evaluarea victimelor traficului de minori din punct de vedere comportamental de către o comisie din care să facă psihologi și polițiști din cadrul Brigăzilor de Combatere a Criminalității Organizate, la diferite intervale de timp, până la împlinirea vârstei de 16 ani;

- posibilitatea de reinserție socială a victimelor traficului de minori, în sensul angajării acestora, a continuării studiilor etc.;

- instruirea polițiștilor și celorlalte categorii de personal din cadrul structurilor de ordine și siguranță publică privind luarea primelor măsuri în cazul identificării indicilor de trafic, a măsurilor urgente, declinarea competenței către organele judiciare specializate etc. ;

- creșterea ponderii utilizării tehnicii de analiză a informațiilor în cauzele de trafic în care sunt implicate grupări infracționale organizate și notificarea Europol în vederea deschiderii unui fișier de lucru pentru analiză;

- consolidarea capacității autorităților de frontieră în scopul detectării cazurilor de trafic și verificarea atentă a documentelor de identitate.

c) Propuneri privind perfecționarea cadrului instituțional.

- sporirea numărului de specialiști din cadrul ANITP;

- asigurarea condițiilor pentru reintegrarea socială a victimelor prin cooptarea instituțiilor locale și centrale (guvernamentale și neguvernamentale);

- înființarea mai multor centre de protecție a victimelor traficului de minori;

- crearea unor centre de protecție socială în fiecare județ și încadrarea acestora cu personal calificat;

- suplimentarea numărului psihologilor din sistem;

- o bună administrare a adăposturilor și locuințelor din cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului;

- suplimentarea fondurilor destinate protecției victimelor;

- înființarea la nivel regional a unor comisii cu toți factori implicați în prevenirea și combaterea traficului de minori pentru a urmări periodic victimele minore și sprijinirea acestora pentru a nu mai deveni victime ale traficului de minori;

- detașarea polițiștilor specializați antitrafic din cadrul DCCO și BCCO la DIICOT, având la bază modelul detașării polițiștilor judiciari la DNA, propunerea argumentându-se prin necesitatea creării de echipe comune procuror-polițist delegat pe dosare în lupta antitrafic.

d) Propuneri privind perfecționarea modului de cooperare inter-agenții.

- armonizarea legislației în domeniul traficului de minori la nivel european;

- consolidarea utilizării instrumentului echipelor comune de anchetă, prin intermediul Eurojust și cu sprijinul operațional și analitic al Europol;

- delegarea unui număr mai mare de polițiști, care să lucreze împreună cu autorități din străinătate pentru combaterea traficului de minori;

- constituirea unor echipe comune, formate din polițiști specializați în combaterea traficului de minori, care să comunice direct și în timp real datele

si informațiile obținute cu ocazia investigării acestor genuri de fapte;

- permiterea unui contact direct dintre organele de urmărire penală din România și autoritățile din străinătate implicate în combaterea traficului de minori, inclusiv prin intermediul unor contacte informale (conversații telefonice, prin email etc.) ;

- consolidarea cooperării și schimbului de informații între unitățile specializate de combatere a traficului de persoane (mai ales minori) și cele de combatere a criminalității informatice, în special datorită expansiunii pornografiei infantile pe Internet și a recrutării online a victimelor traficului.

e) Propuneri privind perfecționarea sistemului serviciilor de prevenire, asistență și protecție a victimelor.

- adoptarea și implementarea unui Mecanism specializat de referire a victimelor minore ale traficului;

- dezvoltarea cooperării transfrontaliere între instituțiile publice și ONG-urile din zona de prevenire a traficului, cu structurile similare din alte state aflate pe rutele obișnuite de traficare a victimelor, inclusiv prin încheierea de protocoale, parteneriate sau accesarea de proiecte transfrontaliere cu finanțare comunitară nerambursabilă, menite să asigure consolidarea activităților în domeniul identificării victimei, acordarea de asistență și protecție, reintegrare, activități preventive și programe educaționale;

- dinamizarea activității de informare a victimelor, prin realizarea de campanii de informare cu privire la drepturile legale, sprijinul și asistența de care pot beneficia victimele traficului;

- realizarea unor programe intensive de pregătire și formare în domeniul identificării timpurii a victimelor traficului, luând în considerare faptul că neidentificarea acestora conduce la imposibilitatea asigurării serviciilor de asistență și protecție;

- reglementarea creșterii perioadei de reflecție acordată victimelor traficului, în scopul consilierii corespunzătoare a acestora;

- crearea unor adăposturi pentru victime în sistem dual public-privat care să asigure asistență și protecție pe termen lung victimelor traficului;

- perfecționarea cadrului legal privind repatrierea, returnarea și referirea victimelor traficate și exploatate în alte state;

- reglementarea dreptului permanent la ședere în ipoteza existenței unor victime cetățeni străini sau minori neînsoțiți, pentru care există risc de retrafficare sau insecuritate în statul de origine;

- consolidarea programelor de consiliere educațională, ocupațională și de reintegrare socială, în scopul evitării retrafficării victimelor traficului;

- consolidarea campaniilor de prevenire a traficului, bazate pe perspective de gen și luând în considerare interesul superior și necesitățile speciale ale minorilor.

- consolidarea campaniilor de conștientizare, prevenire și descurajare a cererii pentru serviciile prestate de victimele traficului;

- intensificarea colaborării între ONG-urile specializate în acordarea de protecție victimelor violenței în familie, exploatarea copilului și victimelor traficului;

- consolidarea locului și rolului Platformei societății civile din UE împotriva traficului de persoane.

f) Propuneri privind perfecționarea sistemului de formare profesională a specialiștilor.

- organizarea de seminarii, workshop-uri, conferințe, mese rotunde la care să participe practicienii implicați în lupta antitrafic, conferindu-le acestora posibilitatea de a face schimb de experiență în vederea dezvoltării celor mai bune practici în materia prevenirii și combaterii traficului de minori;

- înființarea unor grupe specializate pe profilul combaterea traficului de persoane la nivelul Academiei de Poliție “Alexandru Ioan Cuza” București și școlilor de agenți de poliție, care să asigure specializarea de viitori ofițeri antitrafic pe perioada școlarizării, formarea inițială a acestora urmând să aibă un caracter practic-aplicativ, prin stagii de practică la nivelul ANITP și DCCO.

- desfășurarea sesiunilor de formare pe baza scenariilor și jocurilor de rol, menite să asigure dobândirea de abilități investigative, de relaționare și audiere a victimei traficului etc.

BIBLIOGRAFIE

Legislație

1. *** Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate, adoptată la New York, la 15 noiembrie 2000, și Protocolul său adițional privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor;
2. *** Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr.182/1999 privind interzicerea celor mai grave forme ale muncii copiilor și acțiunea imediată în vederea eliminării lor, adoptată la cea de-a 87-a sesiune a Conferinței generale a Organizației Internaționale a Muncii la Geneva la 17 iunie 1999;
3. *** Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, adoptată la 3 mai 2005;
4. *** Convenția internațională a Societății Națiunilor referitoare la combaterea traficului cu femei și copii, Geneva, 30 septembrie 1921;
5. *** Convenția pentru reprimarea traficului cu ființe umane și a exploatării prostituției altuia, adoptată de Adunarea Generală a ONU la 2 decembrie 1949;
6. *** Convenția suplimentară cu privire la abolirea sclaviei, a traficului cu sclavi și a instituțiilor și practicilor analoage sclaviei,

- adoptată de Adunarea Generală a ONU la 7 septembrie 1956;
7. *** Protocolul facultativ la Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, adoptat la data de 6 septembrie 2000, la New York;
 8. *** Convenția cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a ONU la data de 20 noiembrie 1989;
 9. *** Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului;
 10. *** Decizia Consiliului 2009/371/JAI din 6 aprilie 2009 privind înființarea Oficiului European de Poliție (Europol), publicată în „Jurnalul Oficial al Uniunii Europene” nr. L121 din 15 mai 2009;
 11. *** Decizia-Cadru nr.2002/629/JAI a Consiliului din 19 iulie 2002 privind combaterea traficului de persoane;
 12. *** Decizia Comisiei Comunităților Europene nr.2007/675/CE de înființare a Grupului de experți privind traficul de persoane;
 13. *** Convenția pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, adoptată de Comitetul de Miniștri

- al Consiliului European, la data de 11 iulie 2007, la Lanzarote (Spania);
14. *** Strategia UE pentru perioada 2012-2016 în vederea eradicării traficului de persoane, COM (2012) 286, Comisia Europeană, Bruxelles, 19.6.2012;
 15. *** Recomandarea (2005)9 a Comitetului de Miniștri din Statele Membre privind protecția martorilor și a colaboratorilor justiției, adoptată de Comitetul de Miniștri în 20 aprilie 2005;
 16. *** Recomandarea nr.R(91)11 privind exploatarea sexuală, pornografia, prostituția, precum și traficul de copii și tineri;
 17. *** Recomandarea nr. R (2000) 11 a Comitetului de Miniștri al Consiliului European privind lupta împotriva traficului de ființe umane în scopul exploatării sexuale, adoptată la data de 19 mai 2000;
 18. *** Recomandarea nr.1325(1997) a Consiliului European privind traficul de femei și prostituția forțată în statele membre ale Consiliului European;
 19. *** Legea nr. 135/2010 privind Codul de Procedură Penală, cu modificările și completările ulterioare;
 20. *** Legea nr. 286/2009 privind Codul Penal, cu modificările și completările ulterioare;
 21. *** Legea nr.508/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea în cadrul Ministerului Public a Direcției de

Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism;

22. *** Legea nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, cu modificările și completările ulterioare;
23. *** Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, cu modificările și completările ulterioare;
24. *** Legea nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor;
25. *** Legea nr. 682/2002 privind protecția martorilor, cu modificările și completările ulterioare;
26. *** Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, cu modificările și completările ulterioare;
27. *** Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, cu modificările și completările ulterioare;
28. *** Strategia națională împotriva traficului de persoane 2006-2010, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1654/2006;
29. *** Hotărârea Guvernului nr. 1142/2012 privind aprobarea strategiei naționale împotriva traficului de persoane pentru perioada 2012-2016 și a planului național de acțiune 2012-2014 pentru implementarea strategiei naționale împotriva traficului de persoane pentru perioada 2012-2016;

30. *** Hotărârea Guvernului nr. 49/2011 pentru aprobarea Metodologiei de intervenție multidisciplinară și interinstituțională a copiilor exploatați și la risc de exploatare prin muncă, a copiilor victime ale traficului de persoane și a copiilor români migranți victime ale altor forme de violență pe teritoriul altor state;
31. *** Hotărârea Guvernului nr.1443/2004 privind metodologia de repatriere a copiilor români neînsoțiți aflați pe teritoriul altui stat și asigurarea măsurilor de protecție specială în favoarea acestora.

Lucrări de autor (monografii)

1. Brandibur, Claudiu-Nicolae, *Traficul ilegal de migranți-factor de risc la adresa ordinii publice și siguranței naționale (teză de doctorat)*, Academia de Poliție „A.I.Cuza”, București, 2013;
2. Bărăscu, Adrian-Augustin, *Cooperarea internațională în realizarea protecției martorilor (curs universitar)*, Editura Etna, București, 2008;
3. Cloșcă, Ionel; Suceavă, Ion, *Tratat de drepturile omului (ediția a II-a)*, Editura V.I.S. Print, București, 2003;
4. Dascălu, Ioan (coordonator), Țupulan, Marin-Claudiu, Ștefan, Cristian-Eduard, Angheluș, Adrian, *Traficul de minori și crima organizată*, Editura Sitech, Craiova, 2008;

5. Dima, M. Marian, *Traficul ilegal de persoane în România. Tendințe și perspective (teză de doctorat)*, Academia de Poliție „A.I.Cuza”, București, 2009;
6. Mateuț, Gheorghică, Petrescu, Violeta Elena, Ștefăroi, Nicoleta, Onu, Elena, Dublea, Aurel, Luca, Sofia, Iovu, Daniela, Tărniceriu, Radu Dimitrie, Gafta, Georgeta-Lăcrămioara, Luca, Cătălin, Prună, Raluca Alexandra, *Traficul de ființe umane. Infractor. Victimă. Infracțiune*, Asociația Alternative Sociale, Iași, 2005;
7. Moraru, Alexandru-Irinel, *Sistemul echipelor comune de anchetă la nivel european (teză de doctorat)*, Academia de Poliție „A.I.Cuza”, București, 2015;
8. Ștefan, Cristian Eduard (coordonator), Safta Cătălin-George, Dascălu Ștefan-Gabriel, Constantin Florea, *Traficul de minori în scopul exploatării prin muncă*, Editura Sitech, Craiova, 2013.

Studii, articole, rapoarte

1. Alexandrescu, Gabriela (coordonator) și colectiv, *Raport privind traficul de copii*, Organizația Salvați Copiii, Editura Speed Promotion, București, 2004;
2. Alexandrescu, Gabriela, Păunescu, Georgeta (coordonatori) și colectiv, *Ghid de bune practici pentru asistarea copiilor victime ale traficului în scopul exploatării*

- sexuale*, Organizația Salvați Copiii, Editura Speed Promotion, București, 2004;
3. Alessandra Cancedda, Barbara De Micheli, Dafina Dimitrova, Brigitte Slot, *Study on high-risk groups for trafficking in human beings. Final report*, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015;
 4. Alexandru, Monica, *Copiii vorbesc despre: riscurile de a fi traficat și mecanisme de protecție în sud-estul Europei: raport România*, Organizația Salvați copiii, Editura Speed Promotion, București, 2007;
 5. Gavril, Ioana-Gențiana, Tamaș, Ana-Maria, *Traficul de copii în România: studiu asupra procesului de recrutare*, Editura Alpha MDN, Buzău, 2009;
 6. Guțu, Daniela, *Bune practici juridice regionale în asistența victimelor traficului de ființe umane*, Centrul pentru Prevenirea Traficului de Femei, Chișinău, 2007;
 7. Nagy, Judit, *About joint investigation teams in a nutshell*, Issues of business and law, Volume 2 (2010) ;
 8. Ulrike Kathrein, Cătălina-Gabriela Miron, Ana Ploscă, Florin-Răzvan Radu, Eckart Rainer, Michaela Salamun, Mariana Zainea, *Cooperarea judiciară în materie penală. Manual elaborat în cadrul Proiectului de înfrățire între România și Austria PHARE RO 2005/IB/JH 03, intitulat "Consolidarea cadrului*

- instituțional și legislativ în domeniul cooperării judiciare internaționale*”, Centrul de Competență Juridică, Viena, 2007;
9. *** *Analiză privind situația victimelor identificate în primul semestru 2011*, Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane, București, 2011;
 10. *** *Dezvoltarea unui modul de instructaj anti-trafic pentru judecători și procurori. Manual provizoriu de instructaj*, Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor de Migrație (ICMPD), 2004;
 11. *** *Europol, Intelligence Notification, Child trafficking for exploitation in forced criminal activities*, 2014.
 12. *** *Evaluarea situației traficului de persoane în România în anul 2010*, Ministerul Administrației și Internelor – Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane, București, 2011;
 13. *** *Handbook on trafficking in human beings - indicators for investigating police forces*, Council of the EU, Brussels, 18 March 2015;
 14. *** *ILO global estimate of forced labour: results and methodology / International Labour Office, Special Action Programme to Combat Forced Labour (SAP-FL)*, Geneva: ILO, 2012;
 15. *** *Justiție și Afaceri Interne*, Centrul de Resurse Juridice, Editura Dacris, 2004;

16. *** *Raport privind evoluția traficului de persoane în anul 2013*, ANITP, 2014.
17. *** *Raport privind situația traficului de persoane în România*, Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane, București, 2007;
18. *** *Raport privind situația traficului de persoane în România*, Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane, București, 2006;
19. *** *Raport Evaluarea politicilor privind traficul de ființe umane în România*, București, 2006;
20. *** Reply from Romania to the Questionnaire for the evaluation of the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by the Parties Second evaluation round (Reply submitted on 15 April 2015), Strasbourg, 17 April 2015 GRETA (2015)5;
21. *** *Rolul și responsabilitățile polițiștilor în protecția și promovarea drepturilor copilului*, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului, Editura Trei, București, 2006;
22. *** *Standardul regional de instructaj anti-trafic pentru poliție în Sud-Estul Europei*, Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor de Migrație (ICMPD) și Ministerul de Interne al Austriei, 2003;

23. *** *Standard operating procedures on investigation of crimes of trafficking for forced labour*, United Nations Office on Drugs and Crime, 2008;
24. *** *Study on paving the way for future policy initiatives in the field of fight against organised crime: the effectiveness of specific criminal law measures targeting organised crime (final report)*, European Union, 2015;
25. *** *Toolkit to Combat Trafficking in Persons*, United Nations Office for Drugs and Crime (UNODC) 2nd edition, 2008;
26. *** *Trafficking for Forced Labour in Europe: Report on a study in the UK, Ireland, the Czech Republic and Portugal*, Anti-Slavery International, 2006;
27. *** *Trafficking in Human Beings: Identification of Potential and Presumed Victims. A Community Policing Approach*, OSCE, Vienna, 2011;
28. *** UNODC, *A short introduction to migrant smuggling*, Migrant Smuggling Issue Paper n°1, 2010.

Resurse online

1. *** <http://anitp.mai.gov.ro>
2. *** <http://ec.europa.eu/anti-trafficking/>
3. *** www.wikipedia.org
4. *** www.unodc.org
5. *** www.icmpd.org
6. *** www.ilo.org

7. *** <http://fra.europe.eu>
8. *** www.ungift.org
9. *** www.childtrafficking.com
10. *** www.humantrafficking.org
11. *** www.unicef.org
12. *** www.osce.org
13. *** www.antislavery.org
14. *** www.interpol.int
15. *** www.un.org
16. *** www.arkofhopeforchildren.org
17. *** www.descopera.ro
18. *** <http://www.globalslaveryindex.org/>
19. ***<https://lupuldacicblog.wordpress.com/2014/11/21/omul-exploatat-de-om-sclavia-din-zilele-noastre/>
20. ***<http://www.florinrazvanradu.com/2008/09/cooperarea-n-domeniul-justiiei-i.html>
21. ***<http://www.preveniretrafic.ro/ro/legislatie/directiva-201136ue-a-parlamentului-european/>
22. ***http://www.met.police.uk/foi/pdfs/disclosure_2010/november/20101000002635.pdf